

Avgränsande arkeologisk förundersökning 2024

Råby 36:4, fornlämning L1988:6568

HUSBYGGE

Lunds kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2024:7

Per Sarnäs

Avgränsande arkeologisk förundersökning 2024

Råby 36:4, fornlämning L1988:6568

HUSBYGGE

Lunds kommun
Skåne län

Skånearkeologi AB**Per Sarnäs**

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.seWebb: www.skanearkeologi.se

Avgränsande arkeologisk förundersökning 2024

Råby 36:4, fornlämning L1988:6568**Husbygge**

Lunds kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2024:7

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Schakt 1 med två stora tillhuggna granithällar som låg bland rivningsmassorna. Foto från öster.

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 5123625

© Skånearkeologi 2024

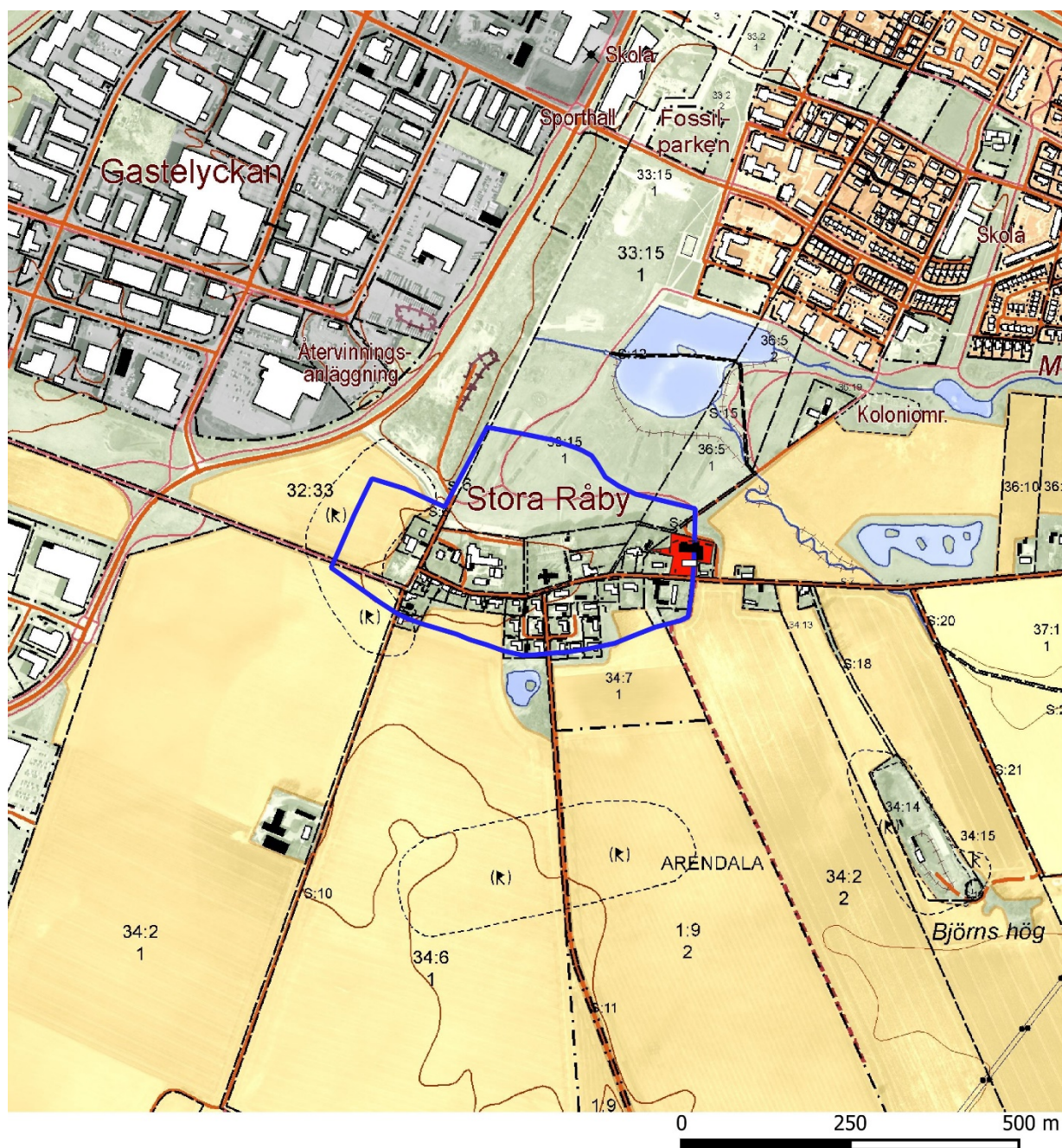
Innehåll

Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	5
Utvärdering	6
Referenser	7
Tekniska och administrativa uppgifter	7

Figur 1. Karta över Skåne med Lunds kommun markerat med grått och Stora Råby socken med blått.

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan med undersökningsområdet markerat med rött och den registrerade fornlämningen Stora Råby bytomt (L1988:6568) med blått.
©Lantmäteriet.

Inledning

Med anledning av att sökanden planerade bebygga fastigheten Stora Råby 36:4, som ligger inom Stora Råby medeltida och historiska bytomt (L1988:6568), med bostäder beslutade länsstyrelsen Skåne om en avgränsande arkeologisk förundersökning.

Fastighetens används i dag för bostäder samt kontor och lager för Rörexpressen.

Syfte och metod

Syftet med förundersökningen var att beskriva fornlämningens utbredning med ett vetenskapligt arbetssätt. Den avgränsande förundersökning skulle även resultera i en bedömning av möjliga tillfartsvägar eller andra installationer.

Den avgränsande arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av sökschaktning med grävmaskin. Schakt och anläggningar mättes in med en RTK-GNSS.

Topografi och fornlämningsmiljö

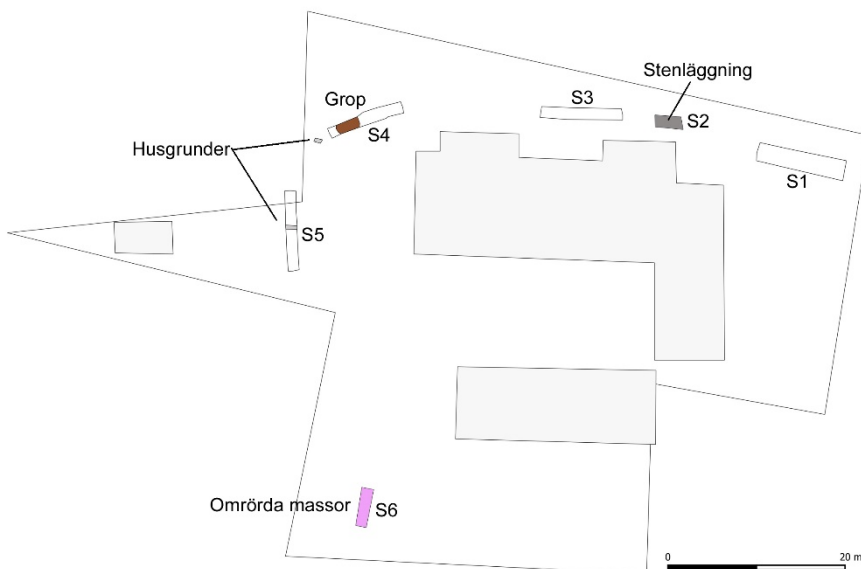
Stora Råby ligger strax öster om Lund och är i det närmaste sammanvuxet med staden. Fordom har Stora Råby legat i ett utpräglat fulläkerslandskap. Stora Råby omnämns skriftligt första gången 1120 i Necrologium lundense och skrivs då raby maiore (Skånsk ortnamnsdatabas). Förleden Rå- syftar på gräns eller gränsmärke och efterleden betyder gård eller by (Hallberg 2016).

Enligt Enskifteskartan från 1805 torde undersökningsområdet ligga strax öster om gårdsläget för gård nr 17 och enligt konceptkartan från 1801 har gård nr 27 legat i västra delen av undersökningsområdet (Lantmäteriet historiska kartor). Det nuvarande bostadshuset bör ha uppförts under sent 1800-talet medan ekonomibyggnaderna exteriört förefaller vara betydligt yngre.

Undersökningsresultat

Sex schakt med en sammanlagd yta av 66 m² upptogs med grävmaskin. Vilket utgör knappt 3% av tillgänglig yta. Fastighetens byggnader utgör i dag bostäder samt kontor och lager för Rörexpressen. Det förekommer ställvis mycket ledningar inom fastigheten (El, tele, fiber och VA). Detta sammantaget begränsade var sökschakt kunde dras.

Inom den norra tredjedelen av fastigheten förekommer omfattande påförda rivningsmassor i form av främst tegel men även betong och sten. Schakten S1-4 blev här väldigt djupa, drygt 1,5 m som mest. I schakt S2 framkom en stenläggning i botten på

Figur 3. Schaktplan med samtliga schakt och strukturer. Befintliga hus är markerade med grått.

vilken fynd av porslin, glas och maskintillverkad trådspik påträffades. I schakt S5 upphörde de påförda rivningsmassorna och schaktdjupet blev endast ca 0,6 m. Massorna utgjordes här av lika delar matjord och påförd grus/singel. I schakten 4 och 5 framkom två sentida husgrunder av cement/betong som kan härröra från samma byggnad. I schakt 6 (S6) förekom endast omrörda massor ned till ett djup av 0,7 till 0,8 m varefter schaktningen avbröts. Här har man uppenbarligen schaktat eller grävt tidigare.

Det framkom i stort sett bara sentida fynd. Fynd som man vanligtvis finner på bytomter såsom yngre rödgods och djurben förekom inte förutom två yngre rödgodsskärvor som kan dateras till 1800-tal.

Troligen har den nuvarande fastigheten bildats och bebyggts under 1800-talet. En rektifiering av Enskifteskartan från 1805 visar att undersökningsområdet ligger i östra kanten eller öster om gård nr 17. Före enskiftet låg gårdarna 10 och 27 på platsen för gård nr 17 enligt konceptkartan från 1801 (figur 4–5). Noggrannheten i rektifieringen är låg då det är svårt att finna topografiska element på fastighetskartan som även kan ses på de historiska kartorna.

Det får anses märkligt att gård nr 27 inte lämnat mer fysiska spår efter sig. Även om gården varit en av de mindre gårdarna i byn och kanske resultatet av en sen etablering borde åtminstone fynd i form av djurben och yngre rödgods påträffats.

Figur 4. Det ungefärliga läget för undersökningsområdet inlagt på Enskifteskartan från 1805.

Figur 5. Undersökningsområdet inlagt på konceptkartan från 1801 som visar Stora råby innan enskiftet. Denna karta är inte rektifierad utan undersökningsområdet har lagts in utifrån antagandet att gård nr 10 motsvarar gård nr 17 på Enskifteskartan.

Utvärdering

Målet med den avgränsande arkeologiska förundersökningen har uppnåtts. Det har inte framkommit några äldre lämningar eller fynd inom de delar av undersökningsområdet som har undersökts, utom möjligen gropen i schakt 4. Möjligheten att det kan finnas mer omfattande lämningar inom de områden som inte har kunnat sökschaktats bedöms som små, dels beroende på sentida markgrepp, dels att det borde ha påträffats fynd i de schakt som upptogs.

Referenser

Litteratur

Hallberg, G. 2016. Skånes ortnamn, serie A bebyggelsenamn del 19. Torna härad och Lunds stad. Institutet för språk och folkminnen.

Kartmaterial

Fastighetskartan
Enskifteskartan från 1805
Konceptkarta från 1801

Internetreferenser

Fornsök
Lantmäteriet historiska kartor
Skånsk ortnamnsdatabas

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431- 14757-2023
Skånearkeologis diarienummer 202326

Län Skåne
Kommun Lund
Socken Stora Råby
Fastighet Stora Råby 36:4
RAÄ-nummer Stora Råby 10:1/ L1988:6568

Koordinatsystem Sweref 99 TM
M ö.h. 20,7-22,9

Fältarbetstid 2024-04-08-2024-04-09
Antal arbetsdagar 2
Antal arkeologtimmar 10
Antal maskintimmar 16

Undersökningsområde 2 469 m²
Undersökt yta 66 m²

Projektansvarig Per Sarnäs
Uppdragsgivare Kjell Åke Persson

Arkivmaterial i form av shape-fil, digitala foton och rapportoriginal förvaras på Lunds universitets historiska museum.